

Het Scheffer-Museum te Dordrecht.

is gekomen. Heel de reeks onafgewerkte schilderijen, de schetsen voor zijn groote historische en godsdienstige tafereelen, wijzen er op, dat hij in zijn atelier als de geest vaardig over hem werd en hij op papier of doek de eerste uiting gaf aan zijn schepingsdrang, dat hij dan een groot kunstenaar was, een dichter met het penseel, maar als hij er later zijn gladde factuur en veelal mat coloriet aan toevoegde, wegsmerend de gespierde schetsteekening in wier voorname lijnenwaring men de vaste contour ziet domineeren, manier waarin de grooten van alle eeuwen elkander raken, dan werkte hij ter wille van het afmaken voor de aflevering, zijn figuren dikwijls wat men nu noemt „dood”.

De nalatenschap heeft hiervan sprekende voorbeelden. O. m. „De Smarten der aarde, die in den hemel troost vinden”. De eerste opzet uit het begin van 1858 schijnt Scheffer niet bevredigd te hebben, althans er is een tweede grooter doek, in hetzelfde jaar kort voor zijn dood voltooid waarin de groepeerling der omhoogblikkende en wijzende vrouwen-

ENGEL, DE OPSTANDING DES HEEREN AANKONDIGEND
(LAATSTE SCHILDERIJ VAN SCHEFFER, ONAFGEWERKT)

figuren veranderd is, waarin de kunstenaar blijkbaar de oplossing voor zich zelf heeft gevonden van hetgeen hij bereiken wilde: de

CHRISTUSKOP, AANGELEGDE SCHILDERIJ (ÉBAUCHE)

uitdrukking der opstreving van de ten hemel blikkende en stijgende gepersonifieerde smarten.

Maar hoe komt in het onafgewerkte, in de grootendeels slechts schimmig aangegeven vormen, in de lossere compositie oneindig beter de reële artiest naar voren, die jammer genoeg niet tevreden was voor hij zijn werk geïdealiseerd had ook wat contour, uitdrukking en polijsting der verf betrof.

Zoo is op een groot doek uit hetzelfde jaar, den zwanenzang des dichters met het penseel, de „Engel, de opstanding des Heeren aankondigend”, in haar wit gewaad en zwak gebaar van veel minder expressie dan de onafgewerkte handenwringende vrouw in den linker-benedenhoek, ofschoon de drapeering van het engelengewaad toch het werk blijft van een knap kunstenaar.

Men heeft beweerd, dat Scheffer in al zijn Christustafereelen en godsdienstige voorstellingen heeft willen aantoonen, dat ook het Protestantisme tot een Christelijke kunst kon inspireeren, maar we kunnen er in komen, dat Meyer in zijn „Geschichte der Französischen Malerei”, reeds kort na Scheffers verscheiden sprak van „koude symboliek.”